Jüdische Pester Zeitung.

יודישע פּעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג בעניגט מיט דעם שטעמפעלנג ד ר ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיצנער בולוואר נומ' 29. וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג אונד קאסטעט
פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. קר. ע. וו.
פיערטעליעהר-2 גולד.50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר' 2 גולד.75 קר. ע. וו.

Nr. 9 פֿינפֿצעהנטער יאהרגאנג — פעסט, פֿרייטאג יא שבט ה.תרמ"ג. — Pest, den 19 Jänner 1883.

ווייעדער איין באָנאפּארטע.

קארל באָנאפארטע, דער פֿאטער דעם ערסטען קאיזערס נאפּאָלעאָן אונד זאָמיט דער שטאממפֿאטער אללער נאפּאָלעאָנידען, ווארדע אים יאהרע 1746 אין קארזיקא געבאָרען אונד לעבטע דא נאכהער אלס איין גאנץ איינפֿאכער בירגערליכער אדוואָקאט. ער האטטע 8 קינדער. זיין ערסטער זאָהן וואר יאָזעף באָנאפארטע, זיין צווייטער זאָהן וואר נאפּאָלעאָן I., קאיזער פֿאָן פֿראנקרייך, זיין פֿינפֿטער זאָהן וואר לודוויג באָנאפּארטע, דעססען זאָהן אלס קאיזער נאפּאָלעאָן III. אין פֿראנקרייך רעגירטע. דער אכטע אונד צוגלייך דער יינגסטע זאָהן דעם קארל באָנאפארטע וואר היעראָנימוס באָנאפּארטע, אונד דער יינגסטע זאָהן פֿאָן דיעזעם היעראָנימוס איזט נאפּאָלעאָן יאָזעף קארל פּיול באָנאפּארטע, וועלכער אבער דען קורצען נאמען יעראָמע נאפּאָלעאָן אנגענאָממען.

דיעזער יעראָמע נאפּאָלעאָן, שוויעגערזאָהן דעם קאָניגס וויקטאָר עמאנועל, איזט בערייטס 61 יאהרע אלט — אונד איזט אלזאָ איין ברודערזאָהן פֿאָן קאיזער נאפּאָלעאָן I. אונד איין געשוויסטער-קינד פֿאָן קאיזער נאפּאָלעאָן III. — קאיזער נאפּאָלעאָן I. האט זעלבער דיא טהראָנפֿאָלגע זאָ געאָרדנעט, דאס איסער דעססען אייגענען נאכקאָממען נור זיין אָלטעסטער ברודער יאָזעף, אָדער דאס פֿינפֿטע קינד זיינעס פֿאטערס, לודוויג באָנאפּארטע (פֿאטער פֿאָן נאפּאָלעאָן III.) טהראָנ-בערעכטיגט זינד. דא אבער יאָזעף קיינע זאָהנע הינטערלאססען, זאָ בעהיעלטען דעמנאך לודוויג באָנאפּארטעס נאכקאָממען דאס פֿאָררעכט. נאכדעם דער איינציגע זאָהן דעם ערסטען נאפּאָלעאָן, וועלכער אלס נאפּאָלעאָן II. דען פֿראנצאָזישען טהראָן העטטע בעשטייגען זאָללען, געשטאָרבען וואר, מאכטע קארל לודוויג נאפּאָלעאָן, דער זאָהן פֿאָן לודוויג באָנאפּארטע, אינטער דעם טיטעל נאפּאָלעאָן III., דען אנשפּרוך אויף דען פֿראנצאָזישען טהראָן. — קאיזער נאפּאָלעאָן III. האט נון אים יאהרע 1855 דיא טהראָנפֿאָלגע דעראַרטיג געאָרדנעט, דאס איסער דעססען אייגענען נאכקאָממען, נור דיא נאכקאָממען זיינעס יינגסטען ברודערס, היעראָנימוס באָנאפּארטע, טהראָנ-בערעכטיגט זינד. — אונד דא לולו נאפּאָלעאָן, וועלכער אלס נאפּאָלעאָן IV. דען פֿראנצאָזישען טהראָן בעשטייגען זאָללטע, אין זיד-אפֿריקא אומגעקאָממען, ווארום זאָללטע נון יעראָמע נאפּאָלעאָן, אינטער דעם טיטעל נאפּאָלעאָן V. ניכט אנשפּריכע אויף דען פֿראנצאָזישען קאיזער-טהראָן מאכען? —

דיעזער יעראָמע נאפּאָלעאָן, איזט איין אייסערסט געבילדעטער אונד געלעהרטער מאנן אונד האט איינע אויסעראָרדענטליכע עהנליכקייט מיט נאפּאָלעאָן I. — וויר האבען איהן היער אים יאהרע 1868, אלס ער אונזערע הויפּטשטאדט בעזוכטע, אים נאציאָנאל-טהעאטער, אין דער „קאָניגס-לאָשׁ" געזעהען, אונד ווייא ער דא זאס, זיינען אָפּערנגוקער נאך דער ביהנע ריכטענד, קאם עס אונס פֿאָר, אלס אָב וויר נאפּאָלעאָן I., דאס שלאכט-פֿעלד מיט דער פּערשפּעקטיווע מוסטערנד, געזעהען העטטען. פֿרייליך קעננען וויר נור דאס בילד דעם ערסטען נאפּאָלעאָן, וועלכעם גאנץ דעם יעראָמע גלייכט.

עבענזאָ ווייא יעטצט יעראָמע נאפּאָלעאָן, זאָ וואר איינסט אויך נאפּאָלעאָן III. אויפֿגעטרעטען, אום דען, נאך דעם שטורצע דעם ערסטען נאפּאָלעאָן אויף דען פֿראנצאָזישען טהראָן געלאנגטען קאָניג לודוויג פֿיליפּפּ צו שטירצען אונד זיך אלס נאפּאָלעאָן III. צום קאיזער אויסרופֿען צו לאססען. אים יאהרע 1836 מאכטע נאפּאָלעאָן III., אינטערשטיטצט פֿאָן אייניגען אנהענגערן זיינעס אָנקעלס נאפּאָלעאָן I., אין שטראסבורג דען פֿערזוך, פֿערמיטטעלס איינעס מיליטער-אויפֿשטאנדעס דען קאָניג לודוויג פֿיליפּפּ צו שטירצען אונד דען באָנאפּארטישען קריעגסאדלער וויעדער אויפֿצופֿלאנצען. ער האט זיך אבער מיט דיעזעם „פֿיטשׁ" נור לעכערליך געמאכט אונד מאן היעלט עס גאר ניכט דער מיהע ווערטה, איהן צו פֿעראורטהיילען. — אים יאהרע 1840 וויעדערהאָלטע נאפּאָלעאָן III. וויעדער זיינען פֿערזוך, קאיזער פֿאָן פֿראנקרייך צו ווערדען, אינדעם ער פֿאָן ענגלאנד אויס פּלאָטצליך אין באָלאָניא (פֿראנקרייך) ערשיען. דיעסמאל אבער ביססטע ער זיין אונטערנעהמען מיט מעהרעהריגער פֿעסטונגס-האפֿט אים שלאָססע ה א ם, אויס דער ער זיך אבער ענדליך דורך איינע גליקליכע פֿליכט בעפֿרייטע. — אינדעססען ווארדע נאפּאָלעאָן III. פֿאָן דער צווייטען פֿראנצאָזישען רעפּובליק אים יאהרע 1848 צום פּרעזידענטען געוועהלט — אונד אם 2-טען דעצעמבער 1851, אם טאגע דער קראָנונג זיינעס אָנקעלס נאפּאָלעאָן I., איבערפֿיעל ער מיט דער איהם טרייערגעבענען פֿראנצאָזישען ארמעע דיא נאציאָנאל-פֿערזאממלונג, יאגטע זיינע געגנער הינויס — אונד איין יאהר דאראויף, אם 1-טען דעצעמבער 1852, ווארדע נאפּאָלעאָן III. קאיזער פֿאָן פֿראנקרייך. דיא ערסטען צוויי מיסלונגענען אויפֿשטענדע דיעזעס נאפּאָלעאָן נאננטע מאן „פֿיטשע", אבער דען לעטצטען געלונגענען שטרייך נאננטע מאן „שטאאטס-שטרייך".

ווענן נון דעם דריטטען נאפּאָלעאָן שטאאטס-שטרייך געגען דיא צווייטע רעפּובליק געלונגען איזט, ווארום זאָללטע ניכט דער שטרייך דעם פֿינפֿטען נאפּאָלעאָן געגען דיא דריטטע רעפּובליק געלינגען? — זאָ פֿראגטע זיך יעראָמע, אונד זאגטע: „איך בין יעדענפֿאללס קליגער אונד געבילדעטער, אלס מיין פֿערשטאָרבענעס געשוויסטער-קינד נאפּאָלעאָן III. וואר, ווארום זאָללטע מיר עטוואס דעראַרטיגעס ניכט געלינגען? געמבעטטא, דיא הויפּטשטיטצע דיעזער דריטטען פֿראנצאָזישען רעפּובליק איזט טאָדט, אונד יעטצט איזט עס צייט, דיא דיעזער הויפּטשטיטצע בערויבטען רעפּובליק צו שטירצען!"

דיעזע מיינונג דעם פּרינצען יעראָמע נאפּאָלעאָן וועררע ניכט גאנץ אָהנע, נור האט ער אן עטוואס פֿערגעססען, ווארען זיין מינדער קלוגעס געשוויסטער-קינד, נאפּאָלעאָן III. ניכט פֿערגעססען האט — נעמליך דאראן, דאס מאן זיך פֿאָר איינעם זאָלכען שטרייכע דער ארמעע פֿערזיכערן מוס. בעפֿאָר נאפּאָלעאָן III. דען געלונגענען שטאאטס-שטרייך געמאכט, האבען בערייטס דיא גאנצע פֿראנצאָזישע ארמעע אונד אללע בעאַרדען אונד בעאמטען איהם געהאָרט. אלס בערייטס אללע שטראססען פֿאָן פּאריז מיט מיליטער אונד קאנאָנען בעזעטצט וואָרען, האט נאפּאָלעאָן III. פּלאקאטע מיט דער פֿערקינדיגונג דעם צווייטען קאיזער-רייכעס אנשלאגען לאססען. בעפֿאָר אבער אללעס דורך דיא מיליטערמאכט געזיכערט וואר, וואגטע קיינער פֿאָן דיעזען פּלאקאטען. יעראָמע נאפּאָלעאָן אבער לאָסט פּלאקאטע אויפֿשלאגען, אָהנע דאס אויך נור איין סאָלדאט אויף זיינער זייטע שטעהט אונד פֿאָרדערט איינע זאכע צו פֿיהרען, אויס, וועלכע ערסט דורך לענגערע צייט פֿאָרבערייטעט ווערדען מוססטע.

אונד דאנן נאך עטוואס: פֿאָר נאפּאָלעאָן III. וואר איין נאפּאָלעאָן I., דער פֿראנקרייך צור האָכסטען האָהע ערהאָבען אונד איהם איינען בלענדענדען גלאנץ פֿערליעהען. דיא בעגייסטערונג דער פֿראנצאָזישען נאציאָן פֿיר דען פֿערשטאָרבענען קאיזער וואר נאך איינע אללגעמיין גליהענדע, אונד זיינעם ברודערזאָהן וואר עס דאהער לייכט, דיא פֿראנצאָזען פֿיר איינען קאיזער נאפּאָלעאָן III. צו געווינען. — יעראָמע נאפּאָלעאָן אבער האטטע פֿאָר זיך נור איינען קאיזער נאפּאָלעאָן III., וועלכער דורך דיא שלאכט ביי סעדאן פֿראנקרייך אינס אינגליק שטירצטע אונד עס דורך דען פֿערלוסט פֿאָן עלזאס אונד לאָטהרינגען אויף דאס עמפּפֿינדליכסטע פֿערדירצטע. דיא בעגייסטערונג פֿיר דיא נאפּאָלעאָנידען האט אלזאָ אויפֿגעהאָרט — אונד יעראָמע נאפּאָלעאָן קאנן מעהר קיינען „שטאאטס-שטרייך", זאָנדערן נור האָכסטענס איינען „פֿיטש" מאכען!

אינדעססען איזט אין פֿראנקרייך אללעס מאָגליך. עס קאנן הייטע ניעמאנד דאריף שוואָרען, דאס ניכט מיט דער צייט יעראָמע נאפּאָלעאָן אָדער זיין זאָהן וויקטאָר אלס קאיזער נאפּאָלעאָן דער פֿינפֿטע אין פֿראנקרייך רעגירען ווירד. דיא בעאמטען אין פֿראנקרייך זינד נאך מייסטענס פֿאָן נאפּאָלעאָן III. הער — אונד דאהער באָנאפּארטיסטען. דאנן ווירד דאס פֿראנצאָזישע פֿאָלק יעטצט ווירקליך פֿאָן אלל צו האָהען אונד שווערען שטייערן בעדריקט, אונד איין ריף אן דאס פֿאָלק, דאס עס איינע רעגירונג, דער מאן זאָ פֿיעל שטייערן צאהלט, שטירצען מאָגע, פֿפֿלעגט זעלטען אינס לעערע צו פֿערהאללען! — אונד דאנן האט דיא פֿראנצאָזישע רעגירונג זעלבער מיט דער פֿערהאפֿטונג דעם פּרינצען יעראָמע איינען בעדייטענדען פֿעהלער בעגאנגען, דענן דאדורך האט זיא ערסט איהם דעמזעלבען איין גראָסעס וויזען געמאכט. מאן העטטע זיך אום דאס גאנצע ניכט קיממערן אונד זאָמיט דיא אונבעדייטענדהייט דער גאנצען אנגעלעגענהייט בעקינדען זאָללען. יעטצט אבער מאכען דיא באָנאפּארטיסטען אין פֿראנקרייך וועגען דיעזער פֿערהאפֿטונג איינען שפּעקטאקעל, פֿערזאממלען זיך פֿאָר דער וואָהנונג דעם פּרינצען יעראָמע נאפּאָלעאָן אונד רופֿען: „עס לעבע נאפּאָלעאָן V אלס קאיזער פֿאָן פֿראנקרייך!"

אויך איזט דער אנטראג דעם פֿראנצאָזישען דעפּוטירטען אין דער נאציאָנאל-פֿערזאממלונג, דאס מאן זעממטליכע נאך לעבענדע אבקאָממלינגע דער ביזהעריגען פֿראנצאָזישען העררשער אויס פֿראנקרייך פֿערבאננע — איין אונריכטיגער אונד פֿערפֿעהלטער. איינע פֿראנצאָזישע רעפּובליק, דיא זיך פֿעסט פֿיהלט, מוס דען מוטה צייגען, דאס זיא אויך זאָלכע, דיא אנשפּריכע אויף דען פֿראנצאָזישען טהראָן מאכען, דולדעט אונד ניכט פֿירכטעט!

דאס זאָנדערבארע אונד קאָמישע אין דיעזעם אויפֿרופֿע דעם יעראָמע נאפּאָלעאָן אן דאס פֿראנצאָזישע פֿאָלק איזט עבען דער ריף: „דיא רעליגיאָן איזט דורך דיא פֿיעלען אויפֿגעקלערטען אונד גאָטטעס-לייגנער אין געפֿאהר, אונד איך, יעראָמע נאפּאָלעאָן, וויל דיא קאטהאָלישע רעליגיאָן דורך דיא וויעדער-איינפֿיהרונג דעם קאָנקאָרדאטס רעטטען!"

יעראָמע נאפּאָלעאָן איזט איינער דער פֿריי-זיננינסטען מעננער דעם יאהרהונדערטס, וועלכער אויף גאר קיינע רעליגיאָן אכטעט. ער האט אין דען יאהרען 1861 אונד 1862 אים פֿראנצאָזישען אָבער-הויזע דען פּאפּסט אויף דאס גראָבליכסטע בעשימפּפֿט; ער שפּראך פֿיר דיא פֿערטרייבונג אללער יעזואיטען אונד גייסטליכען אויס פֿראנקרייך; ער האט אין דעם קאטהאָלישען

ביים דאָרפֿע סערעטווא, וועלכע פֿאָן דעם פֿלוס אונג איבערשוועממט ווארדע אונד נונמעהר מיט איינער אייז-טאפֿעל בעדעקט וואר. אן איינער שטעללע אויף דיעזער וויעזע וואר יעדאָך איינע פֿערטיעפֿונג, דיא נאטירליך דורך דיא אייז-דעקע או נזיכטבאר וואר. אלס דיא ביידען הוזירער דיעזע שטעללע בעטראטען, בראך דיא אייז-טאפֿעל איין, דיא ביידען אונגליקליכען הוזירער זאנקען אין דיא מיט וואססער געפֿיללטע פֿערטיעפֿונג, וואָ זיא ליידער אויך דען טאָד פֿאנדען. דיא טהיילנאהמע פֿיר דיא אונגליקליכען איזט איינע אללגעמיינע.

* (פֿרינץ נאפאָלעאָן — פֿערהאפֿטעט!) קוים איזט גאמבעטטא געשטאָרבען, אלס שנעלל איינ..ר פֿאָן דעם פֿריהערען קאיזערהויזע אויפֿטראט, אום דיא רעגיערונג פֿראנקרייכס אן זיך צו רייסען. געבטו..רן ערשיענען פלאָטצליך אין פאריז אין אללען שטראסען פלאקאטע מיט איינעם אויפֿרופֿע דעם פרינצען יעראָמע נאפאָלעאָן אן דיא פֿראנצאָזען. וויא בעקאננט איזט פרינץ, יעראָמע נאפאָלעאָן איין געשוויסטער-קינד דעם פֿערשטאָרבענען קאיזערס נאפאָלעאָן, III. אונד איין שוויעגערזאָהן דעם פֿערשטאָרבענען איטאליענישען קאָניגס וויקטאָר עמאנועל. אין דיעזעם זיינעם אויפֿרופֿע שפריכט פרינץ נאפאָלעאָן פֿאָן דער אָהנמאכט אונד אונפֿעהיגקייט דער געגענווערטיגען פֿראנצאָזישען רעגיערונג, פֿאָן דער אונאייניגקייט דעם פארלאמענטעס, פֿאָן דער פֿערשלעכטערונג דער ארמעע, דעם ריכטערשטאנדעס אונד דעם האנדעלס, אונד פֿאָן דעם אנוואכסען דער שטאאטס-שולדען. — „אויך אונזערע רעליגיאָן איזט אין געפֿאהר (הייסט עס אין דיעזעם אויפֿרופֿע), זיא ווירד פֿאָן דען גאָטטעס-לייגנערן פֿערפֿאָלגט. אונד נור איינער אוים דעם נאפאָלעאָנישען קאיזערהויזע קאָננטע שטאאט אונד רעליגיאָן רעטטען. איך אפפעללירע אן דאס פֿאָלק! איינע אללגעמיינע פֿאָלקס-אבשטיממונג מאָגע עס אויסשפרעכען, אָב וויעדער אן דער שפיטצע פֿראנקרייכס איין באָנאפארטע שטעהען זאָלל! ניכט אלס מאָנארך וויללו איך איבער פֿראנקרייך רעגיערען, זאָנדערן וויא איין פרעזידענט דער פֿעראייניגטען שטאאטען נאָרד-אמעריקא'ס, דער דירעקט פֿאָם פֿאָלקע געוועהלט ווירד!" — זאָ לויטעט דער אויפֿרוף. נון, אין פֿראנקרייך הערשט פרעספֿרייהייט, אונד דיעזער אויפֿרוף העטטע אין דען צייטונגען פֿעראָפֿפֿענטליכט ווערדען דירפֿען, אבער דאס אנשלאגען זאָלכער פלאקאטע אָהנע פאָליצײ-בעוויללינגונג איזט אויף דאס שטרענגסטע פֿערבאָטען — אונד פרינץ נאפאָלעאָן ווארדע געסטערן נאכמיטטאגס פֿערהאַפֿטעט אונד אינס געפֿענגניס געבראכט. — אין דער פארלאמענטס-זיטצונג זאגטע דער פֿראנצאָזישע יוסטיץ-מיניסטער: דיא רעגיערונג איזט ענטשלאָססען, פֿעסט אונד שטרענג דאריבער צו וואכען, דאסס דאס געזעטץ פֿאָן אללען בירגערן, אויך פֿאָן איינעם פרינצען יעראָמע נאפאָלעאָן, בעאָבאכטעט ווערדע." אין דעפּוטירטער שטעללטע דען אנטראג: אללע מיטגליעדער דער מאָנארכיסטישען פֿאמיליען, וועלכע איינסט פֿראנקרייך בעהערשטען, אוים דעם געביעטע פֿראנקרייכס גענצליך אויסצושאפֿפֿען, דענן זאָנסט ווערדען דיא שפעקטאקעל דיעזער פרינצען, וועלכע צו בעהערשערן פֿראנקרייכס זיך אויפֿווערפֿען וואָללען, קיין ענדע נעהמען.

* (איין מאָרד-פֿערזוך געגען דען סולטאן.) איינע הייטיגע דעפעשע אוים קאָנסטאנטינאָפעל מעלדעט: איינע אנצאהל טשערקעססען פֿערזוכטע אם זאָנטאג דען סולטאן צו ערמאָרדען, דיעזע פֿערשוואָרונג געגען דאס לעבען דעם סולטאנס ווארדע פֿאָן איינעם וויבע פֿערראטהען, אונד עס זינד זאָפֿאָרט דיא שטרענגסטען פֿאָרזיכטסמאסרעגעלן ערגריפֿפֿען וואָרדען. אלס נון דיא פֿערשוואָרענען טשערקעססען אין דיא נעהע דעם שלאָפֿגעמאכס דעם סולטאנס קאמען, טראט איהנען דיא לייבוואכע ענטגעגען מיט דער אויפֿפֿאָרדערונג, זיך צו ערגעבען. מיט ווילדעם געשרייא וויגערטען זיך דיא פֿערשוואָרענען, דער אויפֿפֿאָרדערונג צו געהאָרכען אונד נאהמען מיט דען וואכען דען קאמפֿף אויף. נאך קורצעם געפֿעכטע ווארדען דיא פֿערשוואָרענען בעזיעגט! מעהרערע דערזעלבען בליעבען טאָדט אויף דעם פלאטצע. דיא אויפֿרעגונג איזט איינע אונגעהייערע.

* (וויררוואַרר וועגען שליעסונג איינער קירכע.) אוים לעמבערג ווירד געמעלדעט: דיא היעזיגע „יעזואיטען-קירכע" וואר זאָנטאג געשלאָססען. דאס פֿאָלק זאממעלטע זיך אן דעם הויפטאיינגאנגע אונד אן דען נעבענאיינגענגען אין צאהלרייכער מענגע, אום אין דיא קירכע צו דרינגען, דאָך צייגטע זיך ניעמאנד, דער דיא איינגענגע אויפֿשליעסע אָדער וועניגסטענס דעם פֿאָלקע דיא אורזאכע דעם אבשפּערענס מיטטהיילע. שפעטער קאמען אויך פֿיעלע גייסטליכע, דיא זאָנטאג דיעזע קירכע צו בעזוכען פֿפֿלעגטען, דאָך אויך דיעזע פֿאנדען קיינען איינלאס אונד מיסטען אונפֿערריכטעטער זאכע צוריקקעהרען. דיעזער אומשטאנד בראכט דיא גאנצע שטאדט אין גראָסע אויפֿרעגונג. נאמענטליך דא דיא פאָליצײא דיא אורזאכע דיעזער קירכען-אבשפּערונג ניכט בעקאננט געבען וואָללטע. אללערלייא אונהיימליכע מעלדונגען טויכטען נון אויף. איינע בעהויפטעטען, דאס דיא זאָציאליסטען זיך פֿערשוואָרען האטטען, דיא יעזואיטען-קירכע מיט אללען אנוועזענדען אין דיא לופֿט צו שפּרענגען. — אנדערע בעהויפטען: איין גייסטליכער העטטע אם אלטארע איינען זעלבסטמאָרד פֿעראיבט אונד דיא קירכע אין דיעזער וויזע עטווייהט. — — ענדליך ריקטע אבער דיא לעמבערגער פאָליצײא מיט דער וואהרהייט הערוים, דאס ריכטיג איינע זאָציאליסטען-פֿערשוואָרונג ענטדעקט ווארדע. יעטצט עבען ווירד אין לעמבערג איין גראָסארטיגער „זאָציאליסטען-פראָצעס" פֿערהאנדעלט. דאס געזינדעל וואָללטע אלזאָ דורך איינע פֿערשוואָרונג דיא ריכטער איינשיכטערן, וואס יעדאָך ניכט געלונגען איזט, דא דיא פאָליצײא פֿריהצייטיג היעפֿאָן קונדע בעקאם.

* (פרעס-פראָצעס.) דער אָבער-שטאאטס-אנוואלט האט געגען דאס אנטי-סעמיטישע וויטצבלאטט „פֿאָשטאָללאָ" דיא פרעס-קלאגע אנגעשטרענגט אונד צוואר וועגען אויפֿרייצונג געגען איינע פֿאָם שטאאטע אנערקאננטע רעליגיאָנס-גענאָססענשאפֿט.

פֿערלאָזונג

דער טהייס-טהאל-לאָזע.

ביא דער אם 15-טען יעננער פֿאָרגענאָממענען ציעהונג ווארדען פֿאָלגענדע סעריען געצאָגען: 13 78 721 1214 1575 1840 1979 3108 3606 3682 4298.

פֿאָן דיעזען פֿיעל דער הויפטטרעפֿפֿער מיט 100000 גול. אויף ס' 13 נ' 67 — אונד דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 4500 גול. אויף ס' 1979 נ' 35. פֿערנער געווינגען: יע 1000 גולד. ס' 721 נ' 95 ,99, ס' 1214 נ' 86 אונד ס' 1979 נ' 56.

אויף אללע איבריגען פֿערלאָזטען סעריען פֿאַללט דער גערינגסטע געווינן פֿאָן יע 100 גולד. —

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטריידע-געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר עמטערן פֿיעל צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר שוואך, 12000 מעטרצ' ווארדען פֿערקויפֿט.

ווייצען, טהייס- 400 מטרצ' 79.3 כ' 10'05 גולד. 200 מטרצ' 80' כ' 10,25 גול. 100 מטרצ' 79' קילאָ 10'10 גולד. — 200 מטצ' 78.5 קילאָ 9,90 גולד — 300 מעטער-צענטנער, 77 קילאָגראמם 9.80 גול. 100 מרצ' 77,5 ק' 9.75, 100 מעטצ' 81'5 כ' 10.25 גולד. 100מטר' 80' —.10 גול. 100 מעטערצ' 79,3 קילאָ 9,90 גולד. 200 מטצ' 80,2 קילאָ' 10'20 גולד. 100 מעטרצר' 79' קילאָ 10.30גול. פעסטער-באָדען 200 מעטרצט. 77.5 קילאָ 9.70 גולד. — נאָרד-אונגארישע 1300 מעטרצער, 78.7 קילאָ' 9,60 גולד. 500 מטרצ'78'8 כ' 9.55 גול. 100 מעטערצ'74'8 קילאָ 8'15— באשקער 100 מעטער-צענט' 7.75קילאָ 9.50גולדען. — (אללעס פער 100 קילאָ.)

קארן 6.70—6.85 גולד.

קוקורוץ (נייער) 5.80—6. גולד.

האפֿער 6.15—6.35 גולד.

וויענער פרייזע.

וויענער שלאכט-פֿיעהמארקט. דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פֿיעהמארקטע אם 15-טען ד' מ. בעטרוג 3096 שטיק. דאפֿאָן וואַרען: 1895 אונגארישע, 423 פאָלנישע אונד 778 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגארישע מאסט-אָכסען 50—64,50 גולד. פאָלנישע 54.—58. גולד. דייטשע 47—62. גולדען.

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע ווייצען	קוואליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.15 – 9.25
"	79	9.30 — 9.35
"	80	9.40 — 9.45
"	81	9.50 — 9,55
פעסטער-באָדען	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.65 – 9.80
"	79	9.85 – 9.95
"	80	10.— –10.05
"	81	10.10–10.15
טהייס	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.70 — 9.85
"	79	9.90 –10.—
"	80	10,05 –10 10
"	81	10,15 –10 20
ווייסענבורגער	76	.
"	77	.
"	78	9.60 — 9.80
"	79	9.85— 9.95
"	80	10.——10,05
"	81	10,10 –10.15

פֿריכטע	קוואליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קארן	70 —	7.30 – 7.—
גערסטע מאלץ	62	—.——
" פֿוטטער	62	6.85 — 6.60
האפֿער	40	6.10 – 6.50
קוקורוץ באנאטער	75	6.05 – 6.15
אנדערע	73	6.05 – 5.95
הירזע	—	6 — – 6.50

[illegible]		פער פֿריה-יאהר	[illegible]
ווייצען	"	9.52	
	"	—.—	
	"	—.—	
קוקורוץ	"	—.—	
נערסטע	"	—.—	
האפֿער	"	6.53	
"	"	—.—	
רעפס	"	—.—	

באררען-מעהל		פר. סל.
נומער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	19 60
" 1		19 —
" 2		18 50
" 3		18 —
" 4		17 50
" 5		16 20
" 6		15 20
" 7		14 30
"		12 40
" 8½		10 30
שפּיריטוס: אלטע מעטהאָדע פריבהעפֿע		32 25
" נייע " קארטאָפֿפֿעל..		30 25

בורז-טאבעללע פֿאָם 16 יעננער

געלד-קורז	פֿל.	קר.
זילבער-אַגיא	100	—
דוקאטען	5	65
עסטערריייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראנקס)	9	50
נאפאָלעאָנדאָר	9	50
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	70
20 מארק-שטיקע	11	72
פאפיער-רובעל	1	17

לאָזע	פֿל.	קר.
1854-ער 4-פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	119	—
1860-ער גאַנצע	130	—
דעטטא האלבע	139	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	168	—
דעטטא " 50	168	—
קאָמא רענטענשיינע	38	—
טייסקעל-לאָזע	25	—
קרעדיט-לאָזע	171	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	38	—
דאָנוי-דאמפֿשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	108	—
אינזברוקער לאָזע	22	—
קעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאָזע " 20 "	20	—
אָפֿנער לאָזע " 40 "	40	—
פאלפֿי לאָזע " 40 "	37	—
רודאלפֿס לאָזע " 10 "	19	—
זאלם לאָזע " 10 "	53	—
זאלצבורגער לאָזע " 20 "	24	—
סט.-גענאָאיס לאָזע " 40 "	46	—

לאָזע	פֿל.	קר.
באזיליקא-לאָזע צו 2 גולד'	24	—
פרעסבורגער לאָזע " 100 "	127	—
דעטטא " 50 "	63	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	27	—
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20 "	36	—
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד	114	—
טהייס-רעגעל-לאָזע	109	—
וויענער-לאָזע	122	—

ווערטה-פאפיערע	פֿל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	118	—
דעטטא צו 4 פּראָצענט	85	37
אונגארישע פאפיער-רענטע	84	60
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	97	—
טעמעשער באנאטער	96	—
זיעבענבירגישע	96	—
גאַליציש	97	—
בוקאָווינא	98	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	133	—
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	97	—
פֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	101	—
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5½ פּראָצענט	102	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	98	50
דער אָסטבאהן	89	—
דער נאָרד-אָסטבאהן	158	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS
Budapest, 1883 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

זערע לעזער ווערדען זיך וואהל נאָך דער פֿאָן אונס
זיינערצייט אויספֿיהרליך מיטגעטהיילטען נאכריכט
ערא'נגערן, דאס איין געוויססער סאמועל גרינבוים
איינע לעבענס-פֿערזיכערונגס-אססעקוראנץ בע-
טריגען וואָללטע, אונד אום דיעזען בעטרוג דורכצו-
פֿיהרען, זאָגאר איינען מאָרד פֿעראיבטע. ער האט-
טע זיך נעמליך ביא דער היער אין פעסט בעשטע-
הענדען „פֿראנצאָזיש - אונגארישען אססעקוראנץ"
אויף 15,000 גולדען פֿערזיכערט, וועלכע סוממע נאָך
זיינעם אבלעבען אן זיינע פֿרויא אויסצובעצאהלען
וועריע. טהאטזעכליך וואָללטע יעדאָך גרינבוים
דיעזע סוממע נאָך ביא זיינעם לעבען בעציעהען.
אבער וויא וועריע דיעזעס ציעל צו ערריינען? ער
ערמאָרדעטע אויף דער שטראסע אונווייט פֿאָן ניי-
זאהל איינען אונבעקאנגטען וואנדערער, שלעפפטע
דיא לייכע אין דען נאהע געלעגענען וואלד, צאָג
דערזעלבען זיינע אייגענען קליידער אן, וואָראנן ער
שטראָה אונד שפענע אנצינדעטע, דאמיט דאס גע-
זיכט אונד דיא פֿיסע דער לייכע ציעמליך פֿער-
קאָהלט ווערדען, אונד צוואר אין דעם גראדע, דאס
דיא לייכע ניכט מעהר ערקעננבאר זייא! היערויף
גאב דער מאָרדער איינען „אנאָנימען" (אינטער-
שריפֿטלאָזען) בריעף אן דען שטוהלריכטער צו
אלטזאָהל צור פאָסט, אין וועלכעם עס היעס:
„סאמועל גרינבוים איזט ערמאָרדעט וואָרדען;
זיינע לייכע, האלב פֿערבראננט, בעפֿינדעט
זיך אים וואלדע אונווייט פֿאָן דער שטראסע ביא
אלט-זאָהל!"— דיא לייכע וואורדע ווירקליך אן דעם
אים בריעפֿע אנגעגעבענען אָרטע פֿאָרגעפֿינדען,
אונד דיא פֿרויא גרינבוים'ס וואָללטע אין דיעזער
לייכע מיט אללער בעשטיממטהייט איהרען אונ-
גליקליכען מאנן ערקעננען.—דאס דיא קליידער, אין
וועלכען דיא לייכע שטעקטע, ווירקליך דעם סאמועל
גרינבוים געהאָרטען, דאס קאָננטע ניעמאנד שטריי-
טיג מאכען. עס וואר זאָמיט אמטליך פֿעסטגע-
שטעללט, דאס סאמועל גרינבוים ניכט מעהר אם
לעבען זייא, אונד זאָ קאָננטע דיא פֿרויא אָהנע וויי-
טערעס פֿאָן דער „פֿראנצאָזיש-אונגארישען אססע-
קוראנץ" דיא אויף דאס אבלעבען איהרעס מאננעס
איהר צוגעזיכערטען 15000 גולדען פֿאָרדערן. דא
יעדאָך סאמועל גרינבוים ביא דער אססעקוראנץ
ערסט איינמאל איינגעצאהלט האטטע, זאָ פֿערמוט-
העטע דיעזע, דאס היער איין בעטריגערישער
שווינדעל אים שפּיעלע זייא. זיא ליעס דיא זאכע
שטרענג אונטערזוכען, אונד דאס ערגעבניס וואר, דאס
סאמועל גרינבוים פֿערהאַפֿטעט אונד נאָך פעסט
געבראכט וואורדע. אם 17-טען דיעזעס פֿאללטע
שאָן דיא דריטטע אינשטאנץ, נעמליך דער אָבערס-
טע געריכטס-האָף, דאס אורטהייל געגען דיעזען
פֿערברעכער. אים פֿערלויפֿע דער אונטערזוכונג

שטעללטע זיך העראוס, דאס גרינבוים שאָן זייט איי-
נעם יאהר-צעהנט דיא פֿערשיעדענסטען פֿערברע-
כען, בעטריגערייען אונד פֿעלשונגען פֿעראיבט האט.
ער וואר אורשפּרינגליך איין איינפֿאכער הויזירער אים
טרענטשינער קאָמיטאטע, פֿעראיבטע אבער אים
יאהרע 1873 פֿערשיעדענע וועכסעל-פֿעלשונגען,
וואָפֿיר ער איינע לענגערע פֿרייהייטס-שטראָפֿע
אבביסען מוסטע. קוים אויס דעם קערקער ענט-
לאססען, טריעב ער זיך אין בודא-פעסט אונטער
דעם נאמען „טרענטשעני" העראום. דאָך וואָרף ער
אויך דיעזען „מאדיאריזירטען" נאמען באלד וועג.
ער נאהם נון דען נאמען הערדינגער אן, גאב זיך
אלס פֿערטרעטער איינער גראָסען באנק אויס,
קויפֿטע אין דערען נאמען גיטער אים ווערטהע פֿאָן
748,800 גולדען אונד שטעללטע צור פֿערוואלטונג
דיעזער גיטער מעהרערע דירעקטאָרען אונד זאָגס-
טיגע בעאמטע אן. דיעזע מוסטען איהם „האָהע
קויציאָנען" געבען, דיא ער נאטירליך פֿיר זיך איינ-
שטעקטע. פֿיר דיעזען בעטרוג מוסטע ער ווידער
איינע דרייא-יעהריגע קערקער-שטראָפֿע אבביסען.
אלס ער אין פֿרייהייט געזעטצט וואורדע, טויכטע
ער נייערדינגס אונטער דעם נאמען „ריטטער
אלעקסאנדער פֿאָן באָאריין אויף. ער קויפֿטע פֿאָם
באראָן לוצענסקי זיינע גיטער אין קיש-טערעננע
(נעאָגראדער קאָמיטאט) אב, נאהם פֿערשיעדענע
אנלייהען אויף, מאכטע איינקייפֿע אויף באָרג —
אונד פֿערשוואנד אויס דער גאנצען געגענד. עטוואס
שפּעטער טראט ער ווידער אין גראָססעג (גרא-
נער קאָמיטאט) אויף, קויפֿטע דאָרט איין גוט אים
ווערטהע פֿאָן 27000 גולדען, וואָריבער נאטירליך איין
קויף-קאָנטראקט אויסגעשטעללט וואורדע. אויף
גרונד דיעזעס קויף-פֿערטראגעס פֿערקויפֿטע נון
גרינבוים דיא פֿעכסונג דעם נעכסטען יאהרעס, נאהם
היעפֿיר „אנגאבע-געלדער" אין האָהערען סוממען
אויף — אונד מאכטע זיך זאָראנן אויס דעם שטויבע.
וועניגע מאָנאטע נאכהער טויכטע גרינבוים אין
טורט-קאָמלויש (בעקעשער קאָמיטאט) אויף אונד
צוואר אונטער דעם נאמען אלעקסאנדער פֿאָלדעשי,
דא ער עס נאָך איינמאל מיט איינעם „מאדיאריזיר-
טען" נאמען פֿערזוכען וואָללטע. היער קויפֿטע ער
ווידער פֿערשיעדענע גיטער צוזאממען אונד נאהם
פֿאָן מעהרערען פערזאָנען אנלייהען אויף. איינען
מאָנאט שפּעטער קויפֿטע ער ווידער אין לוגאש
(קראשאָוער קאָמיטאט) איין גוט אום 150,000 גולדען,
ענטלאָקטע מעהרערען קויפֿלייטען בעדייטענדע
געלד-סוממען אונד — פֿערשוואנד נאטירליך אויך
אויס דיעזער געגענד. נון פֿערפֿיעל גרינבוים אויף
איינען גאנץ נייען געדאנקען. ער בעריבטע דען
יידישען טעמפּעל אין אלטזאָהל. פֿערקויפֿטע אין
בודא-פעסט דיא געראובטען „ספרי-תורה", וואָראנן

ער נאך אלטזאָהל צוריקקעהרטע. היער מאכטע
ער דעם פֿאָרשטעהער דער יידישען קולטוס-געמיינדע
דיא מיטטהיילונג, דאס ער וויססע, וואָ דיא „ספרי-
תורה" אין בודא-פעסט זיך בעפֿינדען. געגען איינע
אנגעמעססענע בעלאָהנונג צייגטע גרינבוים דעם
פֿאָרשטאנדע דענן אויך דיא לייטע אן, וועלכע דיא
„ספרי-תורה" געקויפֿט האבען. — דאס איזט געווים
דער האָכסטע גראד דער פֿרעכהייט, ווען איין מענש
איינען געשטאָהלענען געגענשטאנד פֿערקויפֿט אונד
הינטערדריין נאָך „פֿיר איינע בעלאָהנונג" דעניעני-
גען אנצייגט, דער אין זיינער אונשולד דיעזען גע-
גענשטאנד געקויפֿט האט!—דא ער אים לעבען שאָן
נאר צו פֿיעל געשווינדעלט האט, זאָ וואָללטע ער
אויך „מיט דעם טאָדע" איינען שווינדעל פֿעראיבען,
אינדעם ער זיך אים יאהרע 1880 אויף דען בעטראג
פֿאָן 15,000 גולדען פֿערזיכערטע, דיא „נאָך זיינעם
טאָדע" אן זיינע פֿרויא אויסגעצאהלען ווערען. דאס
איבריגע איזט בעקאננט, דאס ער נעמליך איי-
נען אונבעקאננטען מענשען ערמאָרדעט, אום
דיא אססעקוראנץ צו טיישען, אלס ווערע ער
זעלבסט טאָדט. דא איהם דער שווינדעל
„מיט דעם טאָדע" מיסלונגען אונד ער פֿערהאַפֿטעט
נאָך פעסט געבראכט וואורדע, שטעללטע זיך
גרינבוים אין האלבעם יאהר הינדורך אלס גענצליך
טויב-שטומם. מאן קאָננטע מיט איהם קיין פֿער-
האָר פֿאָרנעהמען, דא ער ניכט האָרען אונד ניכט
רעדען וואָללטע. שפּעטער שטעללטע ער זיך אלס
וואהנזיננינ. מאן מוסטע איהן אין דיא לאנדעס-
אירענ - אנשטאלט איבערפֿיהרען, וואָ ער איין
יאהר ווילטע, וועהרענד דיעזער צייט יעדאָך מעה-
רערע פֿלוכטפֿערזוכע מאכטע. — דיא ערסטע אינ-
שטאנץ פֿעראורטהיילטע איהן נאָך אם 16-טען דע-
צעמבער 1881 וועגען „מאָרד, בעטרוג אונד וועכ-
סעל-פֿעלשונג" צו 20-יעהריגעם צוכטהויז. — דיא
צווייטע אינשטאנץ, נעמליך דיא קאָניגליכע טאַפֿעל,
מינדערטע דיעזע שטראָפֿע אויף 15 יאהרע צוכט-
הויז הערונטער. דער אָבערסטע געריכטס האָף אלס
דריטטע אינשטאנץ בעשטעטיגטע דאס אורטהייל
דער קאָניגליכען טאַפֿעל מיט דעם צוזאטצע, דאס
דיא 15 - יעהריגע צוכטהויז-שטראָפֿע פֿאָם 17.
דיעזעס, אלס אן וועלכעם טאגע דאס דריטט-אינ-
שטאנצליכע אורטהייל געפֿאָללט וואורדע, צו רעכ-
נען איזט. דיא ביזהעריגע אונטערזוכונגס-האַפֿט
ווירד אלזאָ ניכט מיטגערעכנעט.

* (איבער דען שרעקליכען צירקוס-בראנד אין בערדיטשעוו) ווירד נאָך געמעלדעט: „דיא דעם פֿייער-בראנדע ענטקאָממענען טהיילען מיט, דאס איין צירקוס-דיענער, דער עבען איינע לאמפּע מיט פעט-ראָלעאום פֿיללען וואָללטע, זיך דיא האנד פֿער-

---

דיא פֿאָן דיעזער קראנקהייט ערגרייפֿענען בעקאָממען איבעל-
קייט, העפֿטיגעס ערברעכען אונד איין אונאויסשפּרעכליכעס,
האכסט קוואלל-פֿאָללעס וועה-געפֿיהל, זאָ דאס זיא צו-
לעטצט גאנץ אבגעשטומפּפֿט ווערדען פֿיר אללעס, וואס
אום זיא פֿאָרגעהט אונד ניכטס זעהנליכער ווינשען, אלס
צו שטערבען. זאָ שלימם איזט עס אבער ניכט, דענן דיא
„זעע-קראנקהייט" איזט אן זיך גיע געפֿעהרליך,— ווענן גור
ניכט דיא שטירמישע זעע אירגענד איין אונגליק בריננט.

דיעזעס שיפֿף, פֿאָן דעם וויר היער ערצעהלען, פֿאססטע
איננעפֿעהר 200 אויסוואנדערער, וועלכע דיא ניעדערלאנדע
פֿערלאססען האטטען, אום אין אמעריקא איינע בעססערע
צוקונפֿט צו זוכען. אונטער איהנען וואָרען געגען 60 פֿרויען
אונד 25 קינדער. נאָך דעם איבערגעבען דעם אונגעהייערן
זעע-שטורמעס דראנג דאס וואססער זאָגלייך אין דיא אונ-
טערען שיפֿפֿס-רייטע; ערטרונקענע פֿיעלע פֿאָן דען אויס-
וואנדערערן, וועלכע פֿאָן דער זעע-קראנקהייט בעפֿאללען
וואָרען, אונד שווממטע אנדערע פֿאָם פֿערדעק וועג.

מאן האטטע זאָ שנעלל וויא מעגליך פֿאָן דען קליי-
נען רעטטונגס-שיפֿפֿען, וועלכע ביא יעדעם גראָסען שיפֿפֿע
אין בערייטשאַפֿט זינד, צווייא ניעדערגעלאססען אונד איינס
מעהר נעבראכט, דאמיט זיך ווענינסטענס איינינע דאריוף
רעטטען קאָננטען. אבער דאס ערסטע פֿאָן דען ניעדערגע-
לאססענען קליינען שיפֿפֿען וואורדע זאָגלייך פֿאָן דען וועל-
לען אומגעשטירצט אונד 5 מעננער, דיא אין דאסזעלבע
געשפּרונגען וואָרען, ערטראנקען. אין דאס אנדערע ניעדער-
געלאססענע קליינע שיפֿף שטירצטען זיך זאָ פֿיעלע מענ-
שען, דאס עס פֿאָן דער איבערמעסיגען לאסט אונטערזינ-
קען מוסטע, וואָביא וויעדער 28 מענשען אומקאָמען.

דער אומזיכטיגע קאַפּיטען זאה זיך נאָך אללען
וועלטגעגענדען אום, אָב ניכט אירגענד איין אנדערעס שיפֿף
הערנקאָממע? איין זאָלכעס וואר וואָהל נירגענדס צו זע-
הען, אבער נאָך זיינער בערעכנונג וואָרען זיא ניכט וויים
פֿאָן איינער ענגלישען קיסטע, וועסהאלב ער דיא שיפֿפֿס-
קאנאָנען דאָננערן ליעס, דאמיט דיא לייטע אן דער ענגלי-
שען קיסטע דיא נאָטה-זיננאלע האָרען אונד צור הילפֿע
העבייאיילען קאָננען.

אבער נירגענדס צייגטע זיך הילפֿע אונד רעטטונג,
דיא מאטראָזען קלעטטערטען נון אויף דיא האָהען מאסט-
ביימע, וואָ זיא זיך פֿעסט באנדען, וועהרענד אונגעפֿעהר
100 אויסוואנדערער, דיא נאָך אם לעבען וואָרען, אויף דעם
מיט וואססער געפֿיללטען פֿערדעקע צוריק בליעבען. דער
שטורם וויהטע אונד בראזטע, דיא וועללען מאכטען, שטירצ-
טען זיך אויף דאס פֿערדעק אונד שווממטען אימער איי-
ניגע פערזאָנען הינוועג.

יעקב אבוהב שריעב שנעלל אויף איין שטיק פּער-
גאמענט דען פסוק: „מקולות מים רבים אדירים משברי ים
אדיר במרום ה' !" אונד וואָללטע עס אין דאס מעער ווער-
פֿען, דאמיט עס רוהיג ווערדע. דע ווידאל ליעס עס ניכט
צו, אינדעם ער איהם צוגערופֿען: „לאסט דאס; עס ווירד יא
ניכטס ניטצען! דיא וואססער-וואָגען אים מעערע זינד גראָס
אונד ברויזען שרעקליך; נאָטט אבער איזט נאָך גראָסער
אין דער האָהע. דיעזער געדאנקע אללײן אונד ניכט דאס
פֿערנאמענט מיט דענן אויך דער טראָסט אונד דיא שטיטצע
זיין פֿיר אונס זעע-פֿאהרער, דיא וויר אונס אין שטורמעס-
נאָטה בעפֿינדען, אונד נאָטט אלליין קאנן אונס רעטטען
אונד אונזערען מוטה אויפֿריכט ערהאלטען."

יעטצט אבער האָרטע מאן ווידער פֿאָן איינער אנ-
דערען זייטע איין הערצ-צערייסענדעס וועה-געשרייא: „דאס
שיפֿף האט איין שרעקליכעס לעק (לאָך) בעקאָממען אונד
ווירד באלד אונטערגעהען!"

אונד אלס אָב דאס מאאס דער שרעקליכען ליידען
נאָך ניכט פֿאָלל ווערע, וואר אויך איין פֿייער אויף דעם
שיפֿפֿע אויסגעבראָכען, זאָ דאס דיא ארמען מענשען נור דיא
וואהל האטטען, צווישען דעם טאָדע אים פֿייער אונד דעם
טאָדע אים וואססער.

דאס שיפֿף אונטערזאנק וואָהל ניכט באלד, אלס אב
עס דען אונגליקליכען מענשען בעשטיממט געוועזען ווערע,
עהער אים פֿייער אלס אים וואססער אומצוקאָממען! דאס
פֿייער ערריינטע באלד זעלבסט דיא נאססען האָלצ טהיילע
דעם פֿערדעקעס אונד פֿערברייטעטע זיך זעהר שנעלל.
איינצעלנע פֿאָם שיפֿפֿע שפּראנגען שאָן גלייך אנפֿאננס
אינס וואססער, פֿיעלע אנדערע ערסט דאנן, אלס זיא פֿאָן
דער גלוט דעם פֿייערס דאצו געצוואונגען וואורדען. דיא
פֿערווירונג וואר גרענצענלאָז, אונד הערצ-צערייסענד וואָ-
רען דיא איינצעלנען יאממער-סצענען. זאָ שטירצטען זיך
צווייא מעדכען, שוועסטערן, פֿעסט אן איינאנדער געשלונ-
גען, נאָך קורצעם נעבעטע אין דיא וועללען. איין אמסטער-
דאמער מיט פֿרויא אונד דרייא קינדערן בעוואָג צוערסט דיא
פֿרויא, הינאבצושפּרינגען, היערויף זעגנעטע ער זיינע קינדער,
ליעס זיא איינעס נאָך דעם אנדערן אין דיא טיעפֿע שפּרינ-
גען אונד שטירצטע זיך איהנען דאנן נאָך. פֿיעלע, נאמענט-
ליך דיא פֿרויען, ענטשלאָססען זיך ערסט דאנן צום שפּרונ-
גע, אלס איהרע קליידער בעריטס אין פֿלאממען שטאנדען.
(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

אם „באר-פרײטאג". אן װעלכעם טאגע דיא קאַטהאָליקען גאר קײן פֿלײש עססען דירפֿען, גראָססאַרטיגע, אָפֿפֿענטליכע פֿלײש-מאהלצײטען פֿעראַנשטאלטעטע. — יא, זײנער פֿרויא, דער טאָכטער דעם פֿרײזיננינגען קאָניגס װיקטאָר עמאנועל, ערשיען דאס לעבען איהרעס מאננעס שאָן זאָ גאָטטעס-לעסטערליך, דאס זיא זיך פֿאָן איהם שײדען לאססען װאָללטע — אונד אײן זאָלכער מאנן װירפֿט זיך אין פֿראנקרײך צום רעטטער דער קאטהאָלישען רעליגיאָן אויף, אונד צװאר דורך דיא װיעדעראײנפֿיהרונג דעם קאָנקאָרדאטס. װאָ דער שטאאט אונטער דאס יאָך דעם פאפסטעס זיך בײגען מיסטע!—

פֿערשיעדענע נײאיגקײטען.

* (קראָנפרינץ רודאָלף) בעגיבט זיך אם 23-טען דיעזעס מאָנאטס צור פֿײער דער זילבערנען האָכצײט דעם דײטשען קראָנפרינצליכען פאאַרעס נאך בערלין.

* (דיא מיליטער-טאקסע.) אין דער געסטריגען זיטצונג דעם רײכסטאגעס װאורדע דיא אבענדערונג דעם ביזהעריגען געזעטצעס איבער דיא מיליטער-טאקסע אנגענאָממען. דיעזע אבענדערונג געהט דאהין: ערסטענס, דאס דיא מיליטערטאקס-צאהלונגס-שטופֿען פֿאָן 5 אויף 10 פֿערמעהרט װאורדען. דיא טאקסע דעריעניגען, װעלכע דיעזעלבע נאך דער ערװערב-שטײער צװײטער אונד דריטטער קלאססע ענטריכטען, װאורדע פֿאָן 5 אויף 3 גולדען הערנגעמינדערט; — צװײטענס װענן צו אײנער הויזהאלטונג מעהרערע מינדעריעהריגע טאקס-פפֿליכטיגע געהאָרען, האט דער פֿאטער בלאָס פֿיר אײנען דיא פֿאָללע, פֿיר דיא איבריגען נור דיא האלבע טאקסע צו צאהלען — ענדליך דריטטענס איזט דער צאהלונגס-טערמין פֿאָם יעננער אויף דען אָקטאָבער פֿערלעגט װאָרדען.

* (װאָצו מאנכע אינס הײליגע לאנד װאנדערן!) אין נומ' 5 דעם „מאינצער איזראעליט" ערשיען אײן בעריכט אויס ירושלים, דעם װיר פֿאָלגענדע שטעללען ענטנעהמען: „פֿאר אײניגען װאָכען ערפֿיהר דער אין דער הײליגען שטאדט װאָהנהאפֿטע דר' הערצפֿעלדער, דאס אײן געװיססער פֿעלדשטײן, אויס טילדשא אין רומעניען, דער יעטצט מיטגליעד דער יידישען אקערבוי-קאָלאָניע „ראשון לציון" אין דער נעהע פֿאָן יפו איזט, זײנען זאָהן אן אײנע מיססיאָנס-געזעללשאפֿט פֿערקױפֿט האט אום דען פרײז פֿאָן 25 פֿונד שטערלינג (250 גולדען). אויך אײן אנדערער רומענישע יודע, נאמענס גרשון מאָשקאָװיטץ אויס גאלאטץ, קאם אײגענס נאך ירושלים, אום זײנע בײדען זאָהנע אן דיא מיססיאָנס-געזעללשאפֿט צו פֿערקױפֿען. הערר דר' הערצפֿעלדער, דער אין געזיננונגס-טיכטיגער יודע איזט, ליעס דיעזע בײדען פפֿליכט-פֿערגעססענען מענשען צו זיך רופֿען אונד מאכטע איהנען פֿאָרװירפֿע װעגען איהרעס געװיססענלאָזען פֿערפֿאהרענס, דאס זיא דיא זעעלען איהרער אײגענען קינדער אום אײניגע גילדען אן דיא מיססיאָנס-געזעללשאפֿט פֿערשאכערן! דיא פֿערשמיטצטען מענשען ערװידערטען יעדאָך: „גוט, הערר דאָקטאָר! װיר נעהמען אונזערע קינדער פֿאָן דער מיססיאָנס-געזעללשאפֿט צוריק, דאָך נור אונטער דער בעדינגונג, װענן זיא דיא פֿערפפֿליכטונג איבערנעהמען, דיא קינדער נאך אײראָפּא צוריקצושיקען אונד זיא דאָרט אויף איהרע קאָסטען ערציעהען צו לאססען!" הערר הערצפֿעלדער װאָללטע דיא פֿערפפֿליכטונג אײנגעהען, דיא קינדער אים הײליגען לאנדע אויף זײנע קאָסטען צו ערהאלטען אונד צו ערציעהען, אום דיעזעלבען אויף דיעזע װײזע פֿיר דאס יודענטהום צו רעטטען. דאס געניגטע יעדאָך דען בײדען פֿערװאָרפֿענען מענשען ניכט; זיא בעשטאנדען דאראויף, דאס פֿיר דיא ערהאלטונג אונד ערציעהונג דער קינדער אין אײראָפּא זאָרגע געטראגען װערדע. נון, געגען גרשון מאָשקאָװיטש קאָננטע הערר דר' הערצפֿעלדער ניכטס אונטערנעהמען; אללײן געגען פֿעלדשטײן גלױבטע ער אײנע װירקזאמע װאפֿפֿע אין הענדען צו האבען. ער שריעב נעמליך אן הערר לעװאָנטין, דען פרעזידענטען דער אקערבױא-קאָלאָניע „ראשון לציון", דאס ער דען פֿעלדשטײן אויס דעם פֿערבאנדע דער קאָלאָניע אויסשטאָססען מאָגע, ביז ער זײנען זאָהן פֿאָן דער מיססיאָנס-געזעללשאפֿט װיעדער װעגגענאָממען האבען װירד. — אבער װעלכע ביטטערע ענטטײשונג. דער בריעף דעם העררן דר' הערצפֿעלדער בליעב אונבעאנטװאָרטעט, װאס דאָך צור גענוגע בעװײזט, דאס עס אויך דעם פרעזידענטען דער „ראשון לציון-קאָלאָניע" אום דיא ערהאלטונג דעם יודענטהומס בלוט-װעניג געלעגען איזט! — הערר דר' הערצפֿעלדער בעריכטעט אויך אונטער אנדערעם, דאס עס לײדער נור צו הײפֿיג פֿאָרקאָממט, דאס יודען אויס ענגלאנד איהרע קינדער נאך ירושלים בריננגען אונד זעלבע דער מיססיאָנס-געזעללשאפֿט פֿערשאכערן. אללײן עס איזט דאָך װאס גאנץ אנדערעס, װענן אײן מיטגליעד אײנער יידישען אקערבױא-קאָלאָניע, דיא פֿאָן יידישען שפּענדען ערהאלטען װירד, דיא פֿרעכהײט האט, דאס יודענטהום אין זאָלך גראָבליכער װײזע צו פֿערלעטצען אונד דיא הײליגטהימער איזראעלס אין זאָ עמפּאָרענדער ארט מיט פֿיסען צו טרעטען! — זאָ װײט דער הױפּטאינהאלט דעם בעריכטעס אים „איזראעליט". דיא זאכע איזט האָכסט בעדױערליך. בעקאננטליך האבען זיך בעצינגליך דער רוסיש-יידישען פֿליכטלינגע צװײא פארטײען געבילדעט. דיא אײנע פארטײא װאָללטע דערען אויסװאנדערונג נאך אמעריקא בעפֿאָרדערן, װעהרענד דיא אנדערע פארטײא אײנע אויסװאנדערונג נאך דעם הײליגען לאנדע אנשטרעבטע, װײל דיא פֿליכטלינגע אין אמעריקא לײכט דעם יידישען גלױבען ענטפֿרעמדעט װערדען קאָננטען. נאמענטליך דיא רומענישען אויסװאנדערער ערקלערטען זיך פֿיר דאס הײליגע לאנד. לײדער זיעהט מאן אבער, װאס דיעזע מענשען אים הײליגען לאנדע טרײבען! אין דער טהאט דיא ערשײנונג איזט אײנע האָכסט טרױריגע!

* (אײן איררזיניגער תלמוד-ערקלערער.) אם 17-טען דיעזעס פֿאָרמיטטאגס ערשיען אין דער װאָהנונג דעם מיניסטעריאל-בעאמטען אלאדאר דיאָרי אײן מאנן אויס דער פראָװינץ, דער זיך איהם אלס יאָהאנן איללייעש, גוטס-בעזיטצער אויס דעם סאטמארער קאָמיטאט, פֿאָרשטעללטע. אויף דיא פֿראגע דעם מיניסטעריאל-בעאמטען אן דען פֿרעמדען, װאס ער דענן װינשע? — ערװידערטע דיעזער (אינדעם ער אײנען גראָססען פאק שריפֿטען אויס דער טאשע צאָג) איך בין געקאָממען, אום דען יודען דען תלמוד צו ערקלערען! היער אין דיעזען שריפֿטען פֿינדען זיא אללע געהײמניססע דעם תלמוד, דא איהן נאָך ניעמאנד זאָ ריכטיג אױפֿגעפֿאסט האט, אלס איך!" — אלס דער מיניסטעריאל-בעאמטע קײנע לוסט צײגטע, דיא תלמוד-ערקלערונגען אנצוהאָרען, דא זאגטע דער פֿרעמדע: „נון גוט! שטעללען זיא מיך װעניגסטענס זײנער מאיעסטעט פֿאָר: איך װילל זײנער מאיעסטעט דען גראָססען שאטץ צײגען, דען דיא יודען פֿערבאָרגען האלטען!" — דעם מיניסטעריאל-בעאמטען װאורדע דא אונהײמליך צו מוטהע, דא ער עס מערקטע, דאס דער פֿרעמדע װאהנזיננינג זײא. ער זאגטע איהם דאהער: „איך װילל איהרען װאונש ערפֿיללען, איך פֿיהרע זיא צו זײנער מאיעסטעט, קאָממען זיא מיט מיר!" — זאָ געלאנג עס דעם מיניסטעריאל-בעאמטען, דען פֿרעמדען אין דאס הױז אײנעס פאָליצײ-ארצטעס צו לאָקען, דער דען טאָללען אײנפֿאך אין דאס ראָכוס-שפּיטאל פֿיהרען ליעס, װאָ זײן גײסטעס-צושטאנד געהער אונטערזוכט װערדען װירד." — אָפֿפֿענבאר האט מאן עס היער מיט אײנעם אנטי-סעמיטען צו טהון, דער דורך דאס לעזען פֿאָן ראָהלינגס „תלמוד-יודע" װאהנזיננינג געװאָרדען, אונד אין זײנעם װאהנזיננע זיך אויך נאך אײנבילדעט, דאס דיא יודען, דיא דאָך בײ'ן לעטצטען העללער אויספֿאָפּפֿען, אירגענדװאָ אײנען גראָססען שאטץ אײנגעגראבען האבען: דיעזער מענש האט זײנען װאהנזינן נור אישטאָצי, אנאָרי, ראָהלינג א' ז' װ' צו פֿערדאנקען!

* (פֿעראורטהײלונג אײנעס פֿיעלפֿאכען פֿערברעכערס.) אונ-

פֿאָלליעטאָן.

ריקקעהר דער יודען נאך ענגלאנד.

(8-טע פֿאָרטזעטצונג.)

דער גרײזע דע װידאל צאָג מיט קרעפֿטיגער האנד זײנע ענקעלין מיט אין דען געדעקטען שיפֿפֿס-רוים. הײלט זיא דא נאָך איממער פֿעסט מיט דער האנד, שטעללטע זיא דעם גײסטליכען האָלמעס אלס אײנע אנפֿערװאנדטע פֿאָר, קיממערטע זיך ניכט אום דען ראזענדען שטורם, דער דאס שיפֿף װיא אײנען לײכטען באלל הין- אונד הער-געװאָרפֿען, אונד פֿראגטע דען גײסטליכען, אָב ער אויף דיא װאָרטע דעם א-קאָסטא ניכטס צו ערװידערן העטטע?

„איך זאגטע װאָהל ניכט (ערװידערטע דער גײסטליכע), דאס אונזער גאנצעס פֿאָלק פֿאָללקאָממען פֿאָראורטהײלספֿרײא זײא, עס הערױשען פֿיעלמעהר נאך זעהר פֿיעלע פֿאָראורטהײלע געגען דאס יידישע פֿאָלק; אבער דיא אױפֿגעקלערטען בעמיהען זיך עבען, דיעזע פֿאָראורטהײלע דער אונטערען פֿאָלקסשיכטען צו צערשטרײען. דער סעקרעטער אונזערעס פארלאמענטס, עדואַרד ניקאָלאס, האט בערײטס אונטער דאס פֿאָלק אײן װערק פֿערטהײלט אונטער דעם נאמען: „פֿערטהײדיגונג דער עדלען נאציאָן דער יודען אונד דער זאָהנע איזראעלס." — אין דיעזער שריפֿט, װעלכע דער פֿערפֿאססער דעם לאנגען פארלאמענטע געװידמעט האט, װערדען דיא יודען דורכאויס אלס דאס אויסערװעהלטע פֿאָלק גאָטטעס בעהאנדעלט. ער בעטהײערט זאָגאר אין דיעזער זײנער שריפֿט, דאס ער דיעזע ניכט אויף בעטרײב דער יודען, זאָנדערן אויס ליעבע צו גאָטט אונד זײנעם פֿאָלקע „איד" געשריעבען. פֿערנער הײסט עס אין דיעזער שריפֿט: „דיא פֿיעלען לײדען, װעלכע איבער ענגלאנד דורך דען רעליגיאָנס- אונד בירגער-קריעג הערײנגעבראָכען, זײען אײנע גערעכטע שטראפֿע דאפֿיר, דאס דיא ענגלענדער דאס פֿאָן גאָטט אויסערװעהלטע יידישע פֿאָלק זאָ זעהר פֿערפֿאָלגט האבען, אונד עס זײא אײנע דרינגענדע מאהנונג, דיעזע גראָסע זינדע דורך צולאססונג אונד ביעדערליכע בעהאנדלונג דער יודען װיעדער גוט צו מאכען. אין דער הײליגען שריפֿט הײסט עס: „ריהרט מײנע געזאלבטען ניכט אן אונד מיסהאנדעלט ניכט מײנע פראָפֿעטען! (אל תגעו במשיחי, ובנביאי אל תרעו!) — אונד דאמיט מײנט מאן דיא יודען; דענן דאס װאָהל אָדער װעהע דער װעלט העננגט פֿאָן דער גוטען אָדער שלעכטען בעהאנדלונג דעם גאָטטעס פֿאָלקעס אב. גאָטט האט דיעזעס פֿאָלק פֿערמאָגע זײנעס געהײמען ראטהשלוססעס ביז אויף דען הײטיגען טאג ערהאלטען, װעסהאלב דיעזעס פֿאָלקע נאָך אײנע רוהמרײכע צוקונפֿט בעפֿאָרשטעהע! דאהער איזט עס אונזערע פפֿליכט, אללעס מאָגליכע אויפֿצוביעטען, אום דיא יודען צו בעגינסטיגען, צו טראָסטען אונד איהנען גענוגטהואונג פֿיר אונשולדיגעס בלוט צו געבען, דאס אין דיעזעם רײכע פֿערגאָססען װאורדע אונד זיא מיט אונס אין פֿרײנדשאפֿט צו אײניגען." — דאס זינד דיא װאָרטע אונזערעס פארלאמענטס-סעקרעטערס, עדוארד ניקאָלאס.""

אײן שרעקליכער קאנאָנען-דאָננער, װעלכער פֿאָם פֿערדעקע דעם שיפֿפֿעס אלס נאָטה-זיגנאל ערשאָללען װאר, אונטערבראך דיא לײטע אין איהרעם געשפּרעכע אונד פֿערזעטצטע היעמיט אללע רײזענדען אין אנגסט, פֿורכט אונד ציטטערן. —

III. דער זעע-שטורם.

זאָ שאָן אונד העררליך עס איזט, זיך בײא רוהיגעם װעטטער אויף דעם מעערע צו בעפֿינדען אונד איבער דיא לײכט געקרײזעלטע, טיעפֿבלױע אָדער דונקל-גרינע װאססער-פֿלעכע דאהין צו פֿאהרען, זאָ פֿורכטבאר אונד שױערליך איזט עס, אײנען שװערען שטורם דאראויף אויסצוהאלטען, װאָ מאן ניכטס אנדערעס זיעהט, אלס פֿינסטערע װאָלקען אונד טהורם-האָהע װעללען, װעלכע אויס- אונד אבשטײגען אונד דאס שיפֿף, דיעזעס גראָסע, פֿאָן מענשען-הענדען ערריכטעטע װערק, װיא אײנען שפּיעל-באלל הין- אונד הער-שלײדערן, זאָ דאס מאן יעדען אויגענבליק דאראויף געפֿאסט זײן מוס, צװישען דען װעללען בעגראבען אונד אין דיא טיעפֿע דעם מעערעס פֿערזענקט צו װערדען.

בײא שװערען שטירמען אויף דעם מעערע הײבען זיך דיא װעללען צו בעדײטענדער האָהע אויף אײנאנדער, אָפֿט ביז 60 פֿוס האָהע, זיא שטירצען דאנן מיט אונגלױבליכער קראפֿט ניעדער אונד צערמאלמען אללעס, װאס אין איהרעם װעגע איזט. װענן אײנע זאָלכע האָהע מעערעס-װעללע אויף אײן שיפֿף ניעדערפֿאללט, זאָ קאָננען גראָסע שטיקע פֿאָן דעמזעלבען אבגעריססען, דיא דיקסטען מאסטען (שיפֿפֿס-שטאנגען) צערבראָכען װערדען; יא, דאס גאנצע שיפֿף קאנן זיך מיט װאססער פֿיללען, זאָ דאס עס אונטערזינקט.

דורך דיעזע שױקעלנדע בעװעגונג, װעלכע דיא שיפֿפֿע אויף דען אונרוהיגען װעללען ערהאלטען, פֿערפֿאללען דיא דאראויף בעפֿינדליכען מענשען אין אײנע אײגענטהימליכע קראנקהײט, װעלכע מאן „זעע-קראנקהײט" הײסט.